

**KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION
YONDASHUVLARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI**

Qo'qon universiteti Andijon filiali mustaqil izlanuvchisi

Jurayeva Mokhinur Akhmadjon qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik biznes subyektlarini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanishning iqtisodiy ahamiyati keng yoritilgan. Tadqiqot jarayonida kichik biznes faoliyatida raqamli texnologiyalarni joriy etish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlaridan foydalanish hamda moliyaviy innovatsiyalarni qo'llash orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish imkoniyatlari tahlil qilindi. Shuningdek, kichik biznesning barqaror rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar aniqlanib, mualliflik yondashuvi asosida innovatsion rivojlanish modeli taklif etildi. Tadqiqot natijalari kichik biznesni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan davlat siyosatini takomillashtirishda ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: kichik biznes, innovatsiya, raqamli iqtisodiyot, tadbirkorlik, iqtisodiy samaradorlik.

Abstract: This article examines the economic significance of applying innovative approaches in the development of small businesses. The study analyzes the impact of digital technologies, modern management mechanisms, and financial innovations on improving the efficiency, competitiveness, and sustainability of small business entities. Based on the research findings, an authorial conceptual model for innovative small business development is proposed. The results of the study can be used in improving state policies aimed at supporting small businesses and enhancing their role in economic growth.

Keywords: small business, innovation, digital economy, entrepreneurship, economic efficiency.

Kirish: hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Kichik biznes subyektlari iqtisodiy faollikni oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, aholi daromadlarini ko'paytirish hamda innovatsion g'oyalarni amaliyotga joriy etishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlar iqtisodiyotida kichik biznesning ulushi yildan-yilga ortib bormoqda. So'nggi yillarda ilmiy tadqiqotlarda kichik biznesni rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarni qo'llash masalasi dolzarb mavzulardan biriga aylandi. Raqamli texnologiyalar, elektron savdo platformalari, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va innovatsion moliyaviy instrumentlar kichik biznes subyektlarining bozor sharoitlariga tez moslashishiga imkon bermoqda. Shu bilan birga, innovatsion

faoliyatni tashkil etish va boshqarishning ilmiy asoslangan mexanizmlarini ishlab chiqish zarurati mavjud. Mazkur maqolaning maqsadi kichik biznesni innovatsion asosda rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini ilmiy jihatdan asoslash, innovatsion yondashuvlarning afzalliklarini aniqlash hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun tadqiqot davomida kichik biznes faoliyatini baholash, mavjud muammolarni tahlil qilish va ularni bartaraf etish yo‘llari o‘rganildi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Mavjud ilmiy adabiyotlarda kichik biznesning iqtisodiy o‘rindagi roli, tadbirkorlik muhitining rivoji va innovatsion faoliyat masalalari keng yoritilgan. Tadqiqot metodologiyasi sifatida tahlil va sintez, taqqoslash, mantiqiy umumlashtirish hamda iqtisodiy-statistik usullardan foydalanildi. Shuningdek, muallif tomonidan kichik biznes faoliyatini baholash uchun sifat va samaradorlik ko‘rsatkichlari asosida mualliflik yondashuvi ishlab chiqildi.

Natijalar. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, innovatsion yondashuvlarni joriy etgan kichik biznes subyektlarida ishlab chiqarish xarajatlari qisqarishi, xizmatlar sifati oshishi va bozorga moslashuvchanlik kuchayishi kuzatildi. Raqamli texnologiyalar asosida boshqaruvni tashkil etish kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini ta‘minlashga xizmat qilmoqda. Muallif tomonidan taklif etilgan model kichik biznesni rivojlantirishda resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi.

1-jadval Kichik biznesda innovatsion yondashuvlarning iqtisodiy samaradorligi

Ko‘rsatkichlar	An‘anaviy yondashuv	Innovatsion yondashuv
Mehnat unumdorligi	Past	Yuqori
Xarajatlar darajasi	Yuqori	O‘rtacha
Raqobatbardoshlik	Past	Yuqori
Bozor moslashuvchanligi	Cheklangan	Keng

1-rasm. Kichik biznesda innovatsion yondashuvlarning samaradorlikka ta‘siri (muallif ishlanmasi)

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, kichik biznesni innovatsion rivojlantirish faqat texnologik yangiliklar bilan cheklanmasdan, boshqaruv va marketing innovatsiyalarini ham qamrab olishi lozim. Innovatsion faoliyatni rag‘batlantirish orqali kichik biznes subyektlarining uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta‘minlash mumkin.

Xulosa qilib aytganda, kichik biznesni innovatsion asosda rivojlantirish hozirgi global va milliy iqtisodiyot sharoitida muhim strategik yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalar, zamonaviy boshqaruv usullari hamda moliyaviy innovatsiyalarni joriy etish kichik biznes subyektlarining iqtisodiy samaradorligini sezilarli darajada oshiradi, ularning bozor sharoitlariga moslashuvchanligini kuchaytiradi va raqobatbardoshligini

ta'minlaydi. Shuningdek, maqolada keltirilgan jadval va grafik materiallar innovatsion yondashuvlarning amaliy samaralarini aniq ko'rsatib beradi hamda kichik biznes faoliyatini baholash uchun ilmiy-uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi. Muallif tomonidan taklif etilgan konseptual model kichik biznes subyektlarida resurslardan oqilona foydalanish, xarajatlarni optimallashtirish va barqaror rivojlanishga erishish imkonini beradi. Tadqiqot natijalari asosida shuni ta'kidlash mumkinki, kichik biznesni qo'llab-quvvatlash siyosatida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish, raqamli infratuzilmani rivojlantirish hamda tadbirkorlik muhitini yaxshilashga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Mazkur ilmiy xulosalar kichik biznes sohasida qaror qabul qiluvchi davlat organlari, tadbirkorlar hamda ilmiy tadqiqotchilar uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lib, kelgusidagi ilmiy izlanishlar uchun mustahkam nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. – Toshkent: Sharq, 2010. – 459 b.
2. Doniyorov H.T. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik asoslari. – Toshkent, 2019. – 210 b.
3. Pulatova M.R. Innovative development of small business // International Journal of Economics. – 2021. – Vol. 6, No. 3. – P. 45–52.
4. Qodirov M. O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari // Iqtisodiyot va innovatsiyalar. – 2020. – №2. – B. 34–40.
5. Abdullayev A.X. Raqamli iqtisodiyot sharoitida tadbirkorlik faoliyati. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021. – 180 b.
6. Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. – New York: Free Press, 2008.
7. Drucker P.F. Innovation and Entrepreneurship. – New York: Harper & Row, 2006.
8. OECD. Small and Medium-sized Enterprises and Innovation. – Paris: OECD Publishing, 2018.
9. World Bank. Small Business Development Report. – Washington DC, 2020.
10. Barduhn S. Developing cross-cultural awareness in the monolingual classroom // Teaching English, British Council, 2014.